

Matti Svenn

Åren har gått fort ... det kan jag nu oroligt konstatera när jag blivit ombedd av Kamraternas webbredaktion att skriva något om mig själv till klubbens hemsida. Jag blev nämligen som trettonåring medlem i klubben på årsmötet på anrika Annedalsgården redan 1967. Till det årsmötet kom min far Lauri och jag av en slump och som den

mindre nogräknade paragrafryttare och paragrafkännare Lauri var, tyckte han att första punkt på mötet kunde gott sonens medlemskap i klubben vara. Han hade nämligen: "en son som kunde spela schack". Dock fick formalia ha sin gång och först under punkten övriga frågor kunde sonens (och faderns) medlemskap fastställas ... och vid 45 och sedan länge utflyttad från Göteborg och i dagsläget bosatt i Ingared i närheten av Alingås, känns det ännu riktigt och viktigt att vara med i Schackklubben Kamraterna. Senare delen av föreningsnamnet förpliktigar ... på många plan.

Tidigt lärde jag mig spelens spel – själv minns jag inte när – men enligt vissa närstående källor kunde jag ställa upp pjäserna i treårsåldern. Min första juniortävling var som nioåring i ungdomstävlingen GT-schacket 1964. Jag lyckades vinna min åldersgrupp och vann så småningom tävlingen fem år i rad. Första junior-SM som jag ställde upp i var i Sundsvall 1969, och med ekonomiskt bistånd från klubben och av x antal klubbmedlemmar kunde jag först få vara med på Sveriges Schackförbunds juniorläger och sedan i JSM och givetvis var jag där för att vinna! Förstod dock inte riktigt på den tiden att de andra juniorspelarna i landet också var bra, som t.ex. Jaan Eslon som vann turneringen.

Jag lärde mig mycket av att se det årets Sverigemästare Ulf Andersson spela. Anderssons koncentration vid brädet var verkligen något som jag ville ta efter. Förresten; konsten att kunna koncentrera sig var den egenskap som också Bobby Fischer värderade högst före matematik och musik. För det mesta gick det bra i JSM, men jag lyckades aldrig vinna någon JSM-grupp – även om jag var delad etta två gånger bara för att förlora särskiljningen såväl 1971 som 1972. Som plåster på särskiljningssåren vann jag dock senare Hallsbergs internationella juniorturnering 1974-75. Jag trodde aldrig att jag skulle vinna efter en start på 2,5 av 4 i början, särskilt förlusten i rond 4 mot Colin Crough tog hårt. Jag hade svart i ett engelsk parti med kungsindisk prägel, och i en

tuff tidsnöd offrade jag pjäs och stod på vinst i drag 39, men hade såpass många sekunder kvar för att göra drag nummer 40 (det sista draget för att klara tidskontrollen – det är först på nittioalet som man helt frångått den klassiska dragserien 40 drag på 2½ timmar och därefter 16 drag i timmen fram till att partiet är avgjort) att jag hann räkna på två drag; det aggressiva och det feqa reservdraget. Tyvärr valde jag det feqa alternativet som förlorade – tyvärr för partiet var mitt bästa i turneringen. Den aggressiva fortsättningen hade vunnit forcerat. Men med sämre (!) tid på klockan hade jag gjort rätt drag, för det var det draget jag först hade i tankarna. Så kan det vara ibland. Men jag ska inte klaga, för efter en långspurt på fem raka efter den förlusten vann jag sedermera hela turneringen.

Jag har blivit klubbmästare tre gånger (tror jag!) och platsat i Kamraternas förstalag sedan 1971. Det var på den tiden när man med beundran såg upp till spelare som Eric Jonsson, Sven-Göran Malmgren, Gunnar Dahlin och Ulf Nyberg. Det var de två senare som tidigt på sjuttioalet introducerade mig i Boleslavskijs öppningsserie (där Keres och Taimanov också medverkade) och Informatorböckernas värld.

Det var på sommarloven 1971-1974 som dessa schackböcker kom till rejäl användning och särskilt sommarnätterna var något alldeles extra: ensamma schackstudier (sedan analysbröderna Olli, Harry och Gösta och övriga familjemedlemmar hade gått och lagt sig) med den obligatoriska nattmackan med det lika obligatoriska vändstekta ägget och med den lika obligatoriskt tiggande hunden Rickos gillande nick efter att hon fått några "bett" av smörgåsen, trots att hon inte fattat ett smack av varianterna. Man får ståpås när man nu tänker tillbaka på dessa nätter. I lönnedom delade förresten Ricko och jag många nattmackor trots att order på diet för hunden förelåg. Många av familjens kloka huvuden fick något att fundera över när de märkte att hunden, trots sträng daglig kost bara ökade i omfång. Min viktökning var det dock ingen klok skalle som brydde sig något särskilt om.

Det magiska 70-talet

Även Fischers enda egna bok "My 60 memorable games" låg där uppslagen på köksbordet och slukades med hull och hår under dessa år (det var visserligen den tyska upplagan, men det var dubbelt roligt eftersom mitt tredje språk i skolan var just tyska), allt för att komma i fin form till JSM och SM. I och med Fischers framfart och massmediahysterin runt honom, särskilt under sommaren 1972, kom många unga spelare att börja spela schack. Av dagens spelare i Kamraternas A-lag härstammar Bengt Svensson, Gösta Svenn, Ingvar Andréasson, Michael Andersson och jag själv från denna period. Men vi hade börjat med schack, det vet jag bestämt (!), utan Fischers påverkan. De senare uppräknade och jag själv var så småningom med i det Kamratlag som vann SM 1981. I det laget deltog även Peter Östberg, Bertil Westin och Sven-Göran Malmgren. Det blev oundvikligen så att

Robert James Fischer blev en stor förebild för mig, precis som för många andra juniorer. Inställningen att alltid försöka vinna schackpartier var något att ta efter. Det fanns även en annan sida av Fischer som bara jag trodde mig känna till. Jag lyckades komma över ett nummer av tidningen Life strax före matchen på Reykjavik 1972. I tidningen fanns en lång intervju med Fischer men vad bättre var, där fanns också en bild på Bobby som stod och klappade en islandshäst. Fotot utstrålade en människa i harmoni med sig själv och allt runtomkring, alltså tvärtemot den bild som media i allmänhet alltid hade visat upp av Fischer. Det är något att fundera kring, särskilt i våra dagar när informationen haglar över oss i rasande takt.

Av världsmästarna var det annars José Raul Capablanca som betydde något för mig, särskilt i början av mitt spelande. Jag försökte efterlikna den perfekte runt 1970 men klarade dock inte av att sköta ett minoritetsangrepp utan misshandlade det å det grövsta. Insåg efter den läxan att Capas favoritdrag: 1.d4 inte var något för mig utan spelade 1.e4 regelbundet fram till 80-talets början. Capas "Lärobok i schack" (den med svart pärm) rekommenderas i alla fall varmt till unga nybörjare.

Från distriktets tävlingar minns jag för egen del bäst när jag 1970 vann Mästare B och 1988 när jag vann DM-gruppen för första (men inte sista?) gången. Allra roligast var dock distriktets lagblixtn under första hälften av sjuttioalet. Det var fullt hus antingen tävlingen var på Chalmersgatan eller så småningom på Schackhuset. Med massor av sexmannalag med i tävlingen och i stort sett alla klubbars toppspelare på plats var detta något att bita i för hungriga juniorer och seniorer. Detta var innan teve på allvar tagit över hemmen i Sverige. Alla lag mötte alla och Kamraterna hade förutom ett flertal seniorlag flera år i rad ett separat juniorlag med. Både jag och broder Olli valde att spela i juniorlaget (trots att vi båda platsade i något seniorlag), för på så vis fick vi sitta högt upp i juniorlaget och möta gräddan av Göteborgs schackelit på den tiden. Det var verkligen en utmaning att möta Ove Kinnmark, Eric Jonsson, Gunnar Dahlin, Sven Göran Malmgren, Lennart Liljedahl, Åke Carlsson, Yngve Aspström med flera. Det rök både från eldiga ställningar på brädet och röksugna schackspelarmunnar (första rökförbudet var SM i Göteborg 1975) under dessa aftnar. Vilka kvällar! De som idag tycker schack är tråkigt skulle varit med då.

Sjuttioalet var för övrigt speciellt ur schacklig synvinkel: alla schackspelare i världstoppen fick leva i skuggan av Fischer vare sig han var där eller inte. Även Karpov drabbades av det och det dröjde till åttiotalet innan han fick ett ordentligt erkännande. Fischers skugga räckte och räcker långt.

Det är delvis därför som mina två utvalda partier är från detta decennium – det är svårt att frigöra sig ... men viktigast är ändå att de håller för granskning även idag. Dessutom är partierna mot spelare som båda har vunnit SM: Rolf Martens redan 1967 och Lars-Åke Schneider så småningom tre gånger (är det väl?). Partiet mot Schneider har jag

kommenterat i [TfS på våren 1974](#) i samband med en teoriartikel om Aljechins försvar av Gunnar Johansson. (P.S nu finns TFS-årgångarna lättfunna efter att SSF lagt upp ett [TFS-arkiv](#)). Det skulle vara intressant att jämföra mina nuvarande kommentarer med dåtidens. Kanske något för kalenderbitare att ta i tu med? Nåväl, vid tidpunkten för vårt möte hade Schneider nyligen varit Sveriges representant i JVM i Manila och gjort bra ifrån sig. Och om jag inte minns totalt fel kom han på delad andra till fjärde plats medan Anthony Miles vann.

Mina egna SM-meriter sträcker sig till att jag lyckades vara med i SM-gruppen under åren 1979-81 med placeringar i mittfältet, och mitt bästa seniorresultat hittills är vinsten i Karlstad Open 1980. Efter den triumfen åkte jag direkt ner till Hallsberg med fem nyinköpta encyklopedier för att heja fram broder Gösta till hans första vinst i Hallsbergs juniorturnering. Nog nu och dags för partierna!

Allsvenskan, rond 5
20 januari 1974

Lars-Åke Schneider - Matti Svent

Aljechins försvar

1.e4 Sf6

Aljechin var min favoritöppning vid den här tiden. Tyvärr visade det sig att Karpovs 5. Lc4, som han besegrade Torre med i Interzonturneringen i Leningrad 1973, blev populärt och svårbemästrat även för mig. Det blev till att byta öppning så småningom. Genom åren har jag spelat Sicilianskt i alla dess former, Franskt och Jugoslaviskt men sällan 1...e5. Fyrbondevarianten mot Aljechin som Schneider väljer här är en sällsynt företeelse nuförtiden. Annat var det på sjuttioalet, när man inte brydde sig så mycket om vilka svagheter som bondedrag lämnade efter sig.

2.e5 Sd5 3.d4 d6 4.c4

Så här sunt och enkelt ställde Karpov upp sig mot Torre: 4.Sf3 g6 5.Lc4 Sb6 6.Lb3 Lg7 7.Sg5 d5 8.f4 Sc6 9.c3 f6 10.Sf3 och vit har god kontroll i centrum.

4...Sb6 5.f4 dxe5 6.fxe5 Sc6 7.Le3 Lf5 8.Sc3 e6 9.Sf3 Le7

Här har svart ett otal olika drag som alla duger gott, allt beror på vad man är ute efter. Mitt val var huvuddraget vid den här tiden; andra godtagbara drag var: 9...Sb4, 9...Lb4, 9...Dd7 och 9...Lg4.

10.Le2

10.d5 var det hårda alternativet. Efter t.ex 10...exd5 11.cxd5 Sb4 12.Sd4 Ld7 13.e6 fxe6 14.dxe6 Lc6 är spelet skarpt som sjutton.

10...0-0 11.0-0 f6 12.exf6 Lxf6 13.Dd2 De7 14.Tad1 Tad8 15.Dc1

15...e5?!

Ett tvivelaktigt drag som jag i förbindelse med drag 16 hade förberett. Det var dock smartare att hålla sig till huvudfåran. Den ger utjämning utan att svart behöver ödsla alltför mycket kraft, t.ex. så här: 15...h6 16.h3 Lh7 17.Tfe1 Kh8 18.Lf1 Df7. (År 2022 tycker schackmotorn Stockfish att 15. – e5 är helt okej).

16.d5

I ett parti Gipslis-Mikenas, Riga 1970, spelade vit det mesigare 16.dxe5 Sxe5 17.Sxe5 Txd1 18.Lxd1 Lxe5 19.c5 Sd7 20.Sd5 Dd8 och svart utjämnade snabbt.

16...Sd4 17.Sg5

Det gick utmärkt att ta bonden antingen med (och här ser jag att det skiljer sig i min bedömning från 1974):

a) 17.Sxd4 exd4 18.Lxd4 Lg5 19.Da1 c5 20.Lf2 Lc2 21.Tde1 Ld2 (kanske kan svart söka ruffel i varianten 21...Txf2 22.Txf2 Le3 23.Tef1 Tf8) 22.Ld1 Lxe1 23.Txe1 Df6 24.Lxc5 Lxd1 25.Lxf8 Txf8 26.Dxd1 Df2+ 27.Kh1 Sxc4 28.Se4 och vit står bäst, eller med
b) 17.Lxd4 exd4 18.Sxd4 Lg5 19.Da1 Le3+ 20.Kh1 Ld7 och svart har möjligen någon kompensation i den senare varianten tack vare svarta fält, men huvudskälet till att Schneider avböjde bondeoffret var att den vita damen tillfälligt blev deplacerad. Efter textdraget utjämnar svart lätt. (som skrivits till 2022) så håller inte Stockfish med om min bedömning

att svart inte har komp. för bonden). Däremot har Stockfish år 2022 visat att jag kunde fått stor fördel i nästa drag.

17...Sxe2+ (17. – Sa4!) 18.Sxe2 Lg4 19.Tfe1 Lxg5 20.Lxg5 Dc5+ 21.Kh1 Td7 22.b3 Df2 23.Le3 Dh4 24.Lxb6?

Vit vill få med damen à tempo men bättre var 24.Lc5, t.ex 24...Tf5 25.Tf1! Tdf7 26.Sg3 Tf4 27.Tde1 och vit står säkert. Nu däremot blir det hett runt den vita kungen. (Här är jag helt överens med mig själv från 1974)

24...axb6 25.De3 Tdf7 26.h3

(Här finns dock en slarvig kommentar från 1974 som man får skylla på dålig analys. Med dagens datorer blir man avslöjad direkt. Varianten går så här: 26.Dxe5 Te7? (26. - Tf2! 27. Sg3 Lf3! ger svart fördel) 27. Dg3 Dg5 28. Sd4?? (28. h3) 28. - Lxd1 29. 29. Txd1 och där påstår jag att vit kan kämpa medans det i själva verket är helt slut efter Dd2!)

26. - Tf3!

Intuitionen sa mig att mig svarts angrepp borde slå igenom, och banne mig, så här 26 år senare tycks man kunna bekräfta känslan som fanns vid den här tiden med konkreta vinstvarianter i analysarbete med datorprogrammet Fritz 6. Även 26...Tf2 och Lf3 är starka angreppsdrag som ger svart övertag. Textdraget ska vid korrekt spel vinna snabbare. Tornet gick inte att ta: 27. gxf3 Dxd3+ 28. Kg1 Lxf3 29. Dg5 Dh1+ 30. Kf2 Le4+

27.Dxe5

Nu fanns det olika remisvängar efter drag som 27...Tf2 och 27...Td3 men svart vill ha mer.

27...Lxh3 28.gxf3 Txf3 29.De8+

Under partiet trodde jag att 29.Dd4 räddade vit, men istället för att ta ut remischackarna med 29...Lg4+ 30.Kg1 Tg3+ vinner damflytten 29... Dh6 vilket Fritz 6 snabbt visar. (Fritzen är däremot inte alls lika snabb att klämma till med 26...Tf3. Än leder människan!) Vit är försvarslös mot angreppet.

29...Tf8 30.De3 Lf5+! 31.Kg1 Le4 32.Sg3 Tf3 33.Sxe4

33.Dxe4 leder till matt. 33...Dxg3+ 34.Kh1 Dh3+ 35.Kg1 Tg3+ 36.Kf2 Dh2+ 37.Kf1 Tg1#

33...Dg4+ 34.Kh2 Dh4+

Svart är på väg att ställa till det i den ömsesidiga, kraftiga tidsnöden. I hemmets lugna vrå hittar man den korrekta vägen: 34...Dh3+ 35.Kg1 Txe3 36.Txe3 Dxe3+.

35.Kg2 Txe3?

Rätt väg är 35...Dh3+ 36.Kg1 Txe3.

36.Txe3?

Tack för den! Efter t.ex 36.Sf6+ Dxf6 (36...gxf6 37.Txe3 Dg4+?? 38.Tg3) 37.Txe3 Db2+ (37...h5) 38.Kg3 Dxa2 39.d6 cxd6 40.Txd6 Db1 41.Txb6 Dg1+ 42.Kf3 h5 återstår lång kamp. Nu däremot blev det till slut det "riktiga" avslutet även om det ej utfördes korrekt!

36...Dg4+ 37.Sg3 Dxd1 38.uppg.

Allsvenskan, bord 3
24 mars 1974

Matti Svenn - Rolf Martens

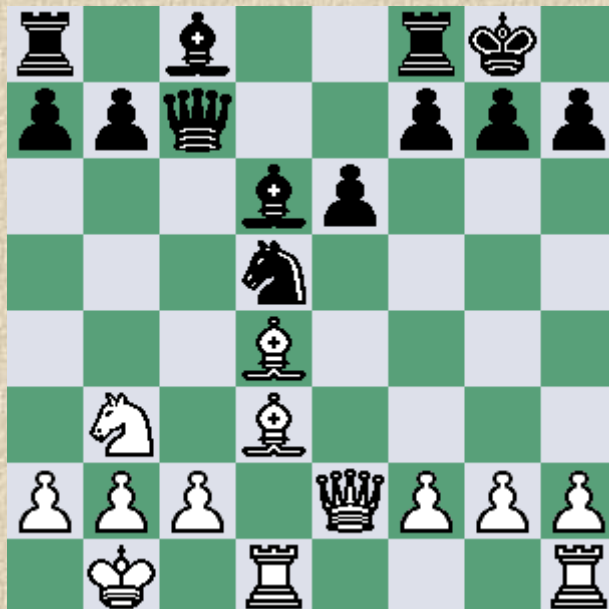
Sicilianskt

1.e4 c5 2.Sf3 e6 3.d4 cxd4 4.Sxd4 Sf6 5.Sc3 d6 6.Lc4 Le7 7.Le3 0-0 8.De2

Det var populärt med Velimirovic-angreppet (Simagin-Veresovsystemet) vid den här tiden trots att Bobby Fischer hade förlorat mot Bent Larsen i ett uppmärksammat parti i Interzontturneringen i Mallorca 1970. Dock

borde textdraget ha ersatts med 8. Lb3 och sedan 9.De2. Svart utjämnar nu enkelt med ett skenoffer. Rolf Martens spelade snabbt under hela partiet, inte minst här, medan min klocka hela tiden tycktes gå oroande fort.

8...Sxe4 9.Sxe4 d5 10.0-0-0 Sd7 11.Ld3 dxe4 12.Lxe4 Da5 13.Kb1 Sf6 14.Ld3 Sd5 15.Sb3 Dc7 16.Ld4 Ld6

Ett provocerande drag. De lugna alternativen var: 16...Lf6 och faktiskt också 16...Sf4, då svart tycks klara 17.Le5 med 17...Ld6.

Nu ställdes jag inför ett stort dilemma: det frestande dubbla löparoffret ledde inte till mer än remi om svart så ville, och på den tiden var det helt emot mina principer att inte försöka vinna alla partier (en svaghet, som tyvärr ofta ledde till att jag spelade alltför hårt på vinst och istället förlorade poäng på det) och särskilt då om jag hade vit. Men, vi var på väg att bryta partiet för fikapaus (det var vanligt förr, idag är det ytterst sällsynt) och vad viktigare var: det var svårt att spela mot Martens, dels för att han spelade fort och till synes självsäkert och dels för att han fortfarande var ett starkt och aktat schacknamn vid den här tiden. Jag minns att mina tankar i diagramställningen allt oftare började gå åt det "fega" remihållet till. Och till slut viskade jag ljudlöst till mig själv: "Åt h-e med principer" och äntligen gjordes...

17.Lxh7+

Efter 17.g3 e5 18.Le4 Sf6 19.Lc3 Sxe4 20.Dxe4 tycks svart utjämna.

17...Kxh7 18. Dh5+ Kg8 19.Lxg7 f5

Svart väljer ett "säkert sätt" att spela på vinst. Förmodligen ett korrekt, men i första hand praktiskt beslut eftersom han inte vet hur vit hade tänkt följa upp 19...Kxg7. Det är mycket att räkna igenom för båda spelarna,

om vit, istället för att ta ut remischackar med 20. Dg5 och Dh5, väljer att skicka upp tornet till antingen d4 eller d3. Här följer ett urval ur de komplicerade svängar som svart måste kalkylera med om han antar det andra offret: 19...Kxg7 20.Dg5+ Kh7

a:) 21.Td4 21...Lf4 (eller 21...Sf4 22.Dh4+ Kg7 23.Dg3+ Sg6 24.Txd6 e5 som i variant b.) 22.Dh5+ Kg7 23.Dg4+ Kf6 24.Df3 Ke7 och svart lär vinna.

b:) 21.Td3 Nf4 22.Dh4+ Kg7 23.Dg3+ Sg6 24.Txd6 e5 och svart står bättre. Vit måste bevisa pjäsoffrets korrekthet efter t.ex 25.Thd1 Le6. Något av ovantående lär jag ha sett under partiet, eftersom jag så starkt kommer ihåg att offret bara ledde till remi.

20.Dh8+ Kf7 21.Dh7

En bättre fortsättning var: 21.Lxf8 Lxf8 22.Dh5+ Kg8 23.g4 och en oklar ställning uppstår efter t.ex 23...Sf6 24.Dg6+ Dg7 25.gxf5 exf5 26.Dxg7+ Kxg7 27.Td8 Le7 28.Tg1+.

21...Sf6 22.Dh6 Le7 23.Td3

Nu var det definitivt dags att håva in material med 23.Lxf8 Lxf8 och efter 24.De3 är spelet jämnt och oklart.

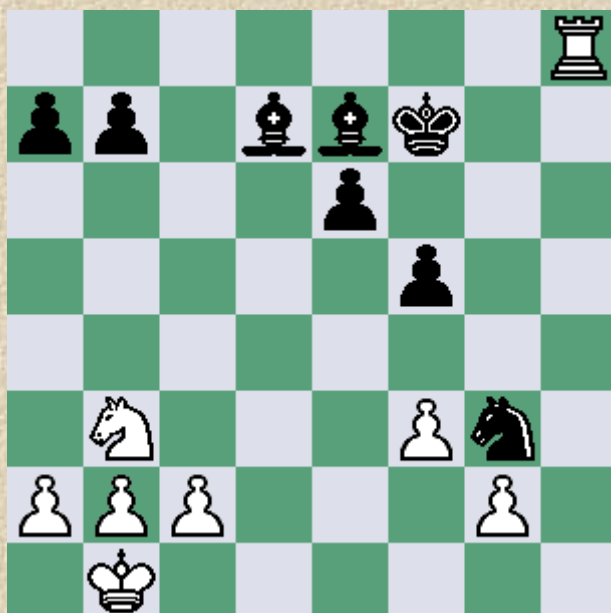
23...Tg8 24.Lh8

Med hopp om 24...Txg2 25.Tg3 Txg3 26.hxg3 och farligt angrepp.

24. - Ld7 25.Tg3 Dxc3?

Svart vinner temporärt material men glömmer bort att hans damflygel är svag. Det naturliga 25...Txg3 26.hxg3 Tg8 var klart bättre. Vit får inget angrepp och får istället kämpa hårt efter t.ex 27.Nd4 Lc6 28.Nf3 Lxf3 29.gxf3 Db6.

26.hxg3 Txh8 27.Dxh8 Txh8 28.Txh8 Se4 29.f3 Sxg3

30.Sa5!

Försvagar damflygeln. Nu blir ställningen tillspetsad och kapptävlingar med bönder ligger på lur.

30...b6 31.Sc4 Lb5 32.Se5+ Kg7 33.Ta8 Lf6?

Det aggressiva 33...Kf6 var givet. Efter t.ex 34.c4 Kxe5 35.cxb5 Lc5 36.Txa7 Kd4 har svart full aktivitet. I partiet kommer kungen offside.

34.Txa7+ Kh6 35.c4 Lxe5

Svart borde ha provat 35...Le8 även om vits a-bonde blir en maktfaktor efter t.ex. 36.Ta8 Lg6 37.Sxg6 Kxg6 38.c5 bxc5 39.a4. Efter partidraget är uppgiften tekniskt sett enklare för vit.

36.cxb5 Ld4 37.a4 e5 38.Td7 Lf2 39.a5 bxa5 40.b6 Kg5 41.b7 La7 42.Td5 Kf4 43.Txa5 Lb8 44.Ta8 Ld6 45.b8Q Lxb8 46.Txb8 Ke3 47.Te8 e4 48.fxe4 fxe4 49.b4 Kd4 50.b5 e3

Eller 50...Kc5 51.Te5+ Kb6 52.Kc2.
Och efter ett x antal extrakontroller utfördes:

51.Txe3! Kxe3 52.b6

Bonden är ohejdbar.

52...uppg.

Matti Svenn
